

Kustbygden och herrgårdslandskapet Gö–Karlskrona

Id.nr.	KG0011
Län	Blekinge
Naturtyper	Ädellöv-/tall-/sandbarrskog
Värdetraktsbeskrivning upprättad	2021-11-04
Värdetraktsbeskrivning senast reviderad	Ingen revidering gjord

ALLMÄN INFORMATION

Värdetrakten Gö-Karlskrona med en landyta på drygt 17 988 hektar sträcker sig från Göhalvön i väster till Karlskrona och Lösen i öster (bilaga 1). Här finns ett flertal herrgårdar och gamla amiralsboställen där eken har vårdats som kronans virke. I området ingår även den södra delen av Johannishus gods där det finns ett flertal högklassiga ädellövmiljöer, framförallt ekhagmarker. I nordost ingår delar av dalgångarna vid Silletorpsån och Lyckebyån. Området ansluter i väster till värdetrakten "Kustbygden och sprickdalslandskapet mellan Pukavik och Ronneby".

Traktens skogsbygd präglas av ett relativt stort ädellövsinslag och litet graninslag. I trakten bedrivs ganska lite skogsbruk, under tioårsperioden 2010–2019 förnygringsavverkades totalt drygt 322 hektar (1,8 procent av landytan) av värdetraktens landyta (Skogsstyrelsen 2020). Exploateringar för bebyggelse och verksamheter något som har potentiellt stor påverkan på skogliga värden inom trakten. Traktens många värdefulla ädellövsvärdekärnor skapar särskilt goda förutsättningar för att bevara och utveckla naturvärden kopplade till ädellöv inom trakten.

NATURVÄRDEN

Skogarna i området har till största delen utvecklats genom igenväxning av trädbärande hagmarker och utmarksbeten. Värdetrakten omfattar ett flertal naturreservat och skogliga biotopskyddsområden och naturvårdsavtal. Viktiga naturreservat med stora skogliga värden är bland annat Göholm, Listerby skärgård, Tromtö, Johannishus åsar, Vambåsa, Skärva och Knösö. Flera skyddade områden ingår helt eller delvis i Natura 2000. I området finns även ett stort antal biotopskyddsområden och naturvårdsavtal, men flera högklassiga värdekärnor är fortfarande oskyddade. De viktigaste skogliga naturtyperna inom området är ekskogar, ekhagmarker, bokskogar och blandädellövskogar. Ädellövskogarna är mestadels hedartade eller övergångsformer mellan hed- och ängstyp. Rikare lundmiljöer finns dock spridda inom hela värdetrakten. Särskilt fina ädellövlundar finns bland annat vid Göholm och Skärva. Den för värdetrakten mest typiska blandädellövskogen är så kallad ek-bok-björkskog. Detta är en skogstyp med tydligt ursprung i före detta hagmarker. Förutom de tre trädslagen i namnet finns ofta inslag av avenbok, lind, lönn och apel. På magrare, ofta bergbundna marker ett ganska stort inslag av talldominerade skogar, framförallt ek-tallskog av bergig typ. Vid Edestad och Djurtorp finns ett flertal gamla sandbarrskogar med mycket höga naturvärden. Granskog blir också allt mer dominerande i traktens nordvästra del norr om Johannishus om man bortser från ädellövsstråken längs med Johannishus åsar och Listerbyån. År 2020 innehöll värdetrakten drygt 2 826 hektar (15,7 procent av landytan) värdekärna för ädellöv, varav 52,8 procent värdekärna ligger inom formellt skyddad natur (naturreservat, natura 2000 eller biotopskydd). Därutöver fanns samma år även drygt 387 hektar värdekärna för tall inom trakten.

Värdetrakten har nationellt viktiga förekomster av ett hundratal rödlistade lavar, svampar och vedinsekter. Reservaten Gö, Johannishus åsar och Tromtö hör till landets artrikaste vad gäller rödlistade lavar och vedinsekter. I ädellövskogarna finns ett flertal lekvatten för långbensgroda.

Krävande lövskogsfåglar som mindre hackspett, skogsduva, gröngöling och stenkärr har goda stammar i området. I sandbarrskogarna vid Edestad och Djurtorp finns länets rikaste förekomster av knärot. Exempel på rödlistade arter som är karaktäristiska eller särskilt skyddsvärda är liten sönderfallslav, rosa lundlav, savlundlav, skorpdagglav, blå halmlav, ädelkronlav, gammelekslav, matt pricklav, ekspik, saffranstikka, tårticka, skillerticka, eklackticka, hartstikka, almrostöra, kompakt taggsvamp, gul strävsopp, läderbagge, mulmknäppare, rombjätteknäppare, brunoxe och bokblomlock.

LANDSKAPSSAMMANHANG

Värdetrakten Gö-Karlskrona överlappar tre värdetrakter för odlingslandskapet (gräsmarker), fyra limniska värdetrakter och tre marina värdetrakter (se bilaga 1). Där värdekärnor för ädellöv och gräsmark är intilliggande finns goda förutsättningar för att gynna brynmiljöer. Förutsättningarna är också särskilt goda för att bevara och stärka övergångsmiljöer mellan skog och limniska miljöer i de landskapsavsnitt där limniska värdetrakter genomskär värdetrakten. Inom värdetrakten som helhet så är konnektiviteten mellan ädellövmiljöer minst utvecklad i de delar av trakten som det är glesare mellan värdekärnor, exempelvis i landskapsavsnitten Nättraby-Tromtö och Vambåsa hagmarker-Grindstugan (se bilaga 1).

NUVARANDE MARKANVÄNDNING OCH SKÖTSEL

Inom de skyddade områdena utvecklas naturvärdena genom fri dynamik eller genom naturvårdsinriktad skötsel, där beteshävd ofta är en viktig del. I oskyddade ädellövskogar bedrivs till stor del ett relativt produktionsinriktat skogsbruk, men många äldre bestånd utgör värdekärnor som är skyddade på frivillig väg. Kommunernas ädellövskogar brukas mestadels med god hänsyn till natur- och rekreationsvärden. Mellan ädellövskogar och skogar på magra marker bedrivs till stor del ett starkt produktionsinriktat skogsbruk med gran som dominerande trädslag.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Skogarna tillhandahåller en mängd olika ekosystemtjänster (där skapandet av livsmiljöer för stort antal arter är grundförutsättningen) bland annat:

- livsmedel (ex. bär, svamp och vilt)
- naturupplevelser
- översvämningsskydd genom trädens vattenupptag och vattenmagasinering
- klimatreglering, både lokalt genom temperaturutjämning och skydd mot vind, och globalt genom lagring av kol i träd och mark
- skadedjursbekämpning (biologisk reglering).
- pollinering för både skogens egna arter och för jordbruks- och trädgårdsgrödor
- markstabilisering

HÄNSYNSTAGANDE VID PRÖVNING OCH PLANERING

Det är fördelaktigt om hänsyn till värdetraktens kännetecken och karaktär gällande arter, miljöer och landskap iakttas vid markanvändning och rådgivning. Att områden med samma karaktär ligger tillräckligt nära varandra ger bättre förutsättningar för att de arter som hör till skogliga värdekärnor ska överleva.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Undvika exploatering i värdekärnor

- Undvika förtätning av skogar inom värdetrakten eftersom det missgynnar ljus- och värmekrävande arter samtidigt som det försvårar föryngringen av vissa trädslag (i synnerhet ek) och därmed också riskerar att bryta kontinuiteten av gamla ädellövträd.
- Undvika intensivt skogsbruk med fokus på gran inom värdetrakten eftersom det sannolikt bidrar till isolering av vissa värdekärnor, vilket kan missgynna en del svårspredda arter.
- Punktåtgärder kring spärrgreniga naturvärdesträd
- Föryngringsåtgärder för vissa trädslag, i huvudsak ek, men även asp, sälg och apel.
- Restaurering av igenvuxna hagmarker.

MARKÄGARSTRUKTUR

Merparten av skogsmarken är relativt jämnt fördelad mellan privata markägare, kommunerna och gods. Kyrkan äger skogsskiften vid Listerby och Lösen. Staten äger bland annat Tromtö.

REFERENSER, ATT LÄSA MER

Hemberg, J. (2011). Skyddsvärda lavar i Blekinge – nyupptäckta naturvärden i nationell toppklass. Svensk bot tidskr 2011

Länsstyrelsen Blekinge Län (2003). Blekinges skogar – biologisk mångfald samt urval och skötsel av skogsreservat. Meddelande 2003:1

Länsstyrelsen Blekinge län (2007). Hotade svamparter i Blekinge – sammanställning av fynd t.o.m. 2006. Meddelande 2007:8.

Naturvårdsverket (2020). Nationella Marktäckedata version 1.1. URL

<https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Kartor/Nationella-Marktackedata-NMD/Ladda-ned/> [2020-12-15]

Skogsstyrelsen (2020). Utförda avverkningar enligt skillnadsanalys i satellitbilder. URL

<https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/geodatatjanster/nerladdning-av-geodata/> [2020-12-10]

BILAGA 1. KARTA ÖVER VÄRDETRAKTEN "GÖ—KARLSKRONA"

